

1.

De ontkerkelijking en de afname van betrokkenheid bij een Groot Verhaal als de bijbel, maar ook de Koran, neemt in hoog tempo verder af in onze samenleving. Maar op sommige rituelen of religieuze feestdagen lijkt dat weinig invloed te hebben. Allerzielen is zo'n gedenkdag. In vele vormen en gestalten zoeken mensen begin november ruimte om hun doden te gedenken, stil te staan bij kort of lang geleden overleden dierbaren. Kaarsjes en bloemen, mooie muziek en gedichten. Vorm en inhoud geven aan de dood en het stil staan bij de dood van dierbaren lijkt een onuitputtelijke bron van inspiratie.

2.

Vroeg of laat worden wij allen, persoonlijk of in onze kring van dierbaren, getroffen door de dood, in welke gedaante dan ook. Om de dood in de greep te krijgen, ons er niet door te laten wegvagen, lamslaan, zoeken we naar houvast, verhalen die ons optillen, liederen die ons meevoeren, gedachten die troosten of een uitweg bieden. Verhalen, liederen, gedachten die de dood niet wegstoppen, het verdriet niet ontkennen, maar die perspectief bieden op een leven aan de dood voorbij. En dan doel ik niet op een hiernamaals, maar op leven dat voor nabestaanden over de grens van de dood van een dierbare verder kan gaan, zonder te vergeten.

De dood kan overwonnen worden, zegt de Schrift. Maar wat betekent dat? Behalve zo af en toe een onverklaarbare of wonderbaarlijke genezing, zien wij om ons heen dat mensen sterven. Oude mensen, maar vaak ook veel te jonge mensen. En toch: 'de dood zal niet meer zijn' zegt Johannes de Ziener en 'jonge mensen worden wel honderd' roept Jesaja en 'Ik zeg je: Sta op! En zij stond op' lezen we bij Marcus. Wat moeten we hiermee, in deze wereld vol doden, van vermoorde eenlingen tot massagraven, van doden in een neergestort vliegtuig, tot een kerkhof verworden middellandse zee.

Wat moeten we hiermee in onze eigen levens vol dode geliefden, dierbaren, vriendinnen en vrienden, kinderen en ouders?

3.

Om duidelijk te maken wat de Schrift bedoelt met 'overwinnin op de dood' vertelt ze bevrijdingsverhalen. Het gaat niet om een willekeurige genezing hier en daar, terwijl anderen pech hebben en niet genezen worden. Het gaat niet om mooie verhalen van wat ooit waar gebeurde, waar in de zin van historisch waar gebeurd, terwijl wij hier zitten met onze ellende en onze dierbare doden en er steeds maar niets waar gebeurd.

Genezingsverhalen, opstandingsverhalen in de Schrift willen laten zien dat een andere wereld mogelijk is. Het zijn verhalen die het vertrouwen in een ander bestaan dan een slavenleven, in een nieuwe toekomst sterken en doen leven.

De dood staat in de Schrift voor alles wat geen leven is, voor alles wat geen kwaliteit van leven heeft. En dat verbind ze met bevrijdend handelen. De levende dood is geen onoverwinnelijk feit, er is aan te ontsnappen, er is aan te ontkomen, je kunt er uit opstaan. Het is mogelijk om een samenleving op te bouwen waar geen ten dode opgeschreven mensen meer zijn. Dat zegt de Schrift, als gezegd wordt 'en de dood zal niet meer zijn', 'sta op, en zij stond op'. Een samenleving waarin je de kansen op levenskwaliteit zo groot maakt, dat je wel honderd kunt worden. Tot het moment dat de dood als een vriend je pad kruist.

Zolang nog één mens geknecht wordt, ontkend, genegeerd, gemarteld of vermoord, zijn bevrijdingsverhalen nodig om ons wakker en gaande te houden op de weg van bevrijding uit de dood. In het optreden van Jezus hebben mensen een nieuw begin ervaren van die beweging 'weg van de dood' en richting een nieuwe samenleving. Het is een beweging die in de joodse traditie verbonden is met het Messiaans visioen, door Jezus vertaalt als de komst van het Rijk Gods. Weg gaan van de dood is een actief bewegen, dat moet gedaan worden. Je kunt het zien en je kunt het horen, daar waar 'blinden gaan zien, lammen lopen, melaatsen rein worden, doven horen, ja zelfs 'doden worden opgewekt' zegt de schrift. In de messiaanse beweging gaan staan is doen wat gedaan moet worden om mensen uit alles wat dood maakt weg helpen opstaan.

3.

Maar dit alles geeft nog geen antwoord op de vraag naar de fysieke dood. De dood waar we steeds weer mee geconfronteerd worden en waarmee we maar zo moeilijk om kunnen gaan. Ook de messiaanse beweging maakt daar kennelijk geen einde aan. Maar wat hebben we er dan aan ons visioen, of ons geloof daarin? Een doekje voor het bloeden? Er komt geen einde aan de fysieke dood,

Leven en dood zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en er is geen ontkomen aan. De vraag is alleen of de dood steeds weer het laatste woord moet hebben. Mensen van het visioen geloven dat dit niet zo hoeft te zijn, want zij trekken elkaar weg van alles wat doodmaakt. In het groot bannen zij de oorlog in al haar gedaanten uit en in het klein hebben zij elkaar lief, zijn elkaar tot troost, dragen elkaar door pijn en zwaarte heen. En zij geloven dat waar dit alles te zien en te horen is, het visioen waargemaakt wordt: een nieuwe wereld, waar de dood niet meer zal zijn. Mensen komen in hun levenskracht te staan en kunnen ten volle leven, want er zijn steeds weer mensen die zeggen: 'Ik zeg je: Sta op!'. En ze gaan daar mee door en ze dragen je, wat er ook gebeurt, totdat je – met alle je dierbare doden levend in elke vezel van je lijf en leden - weer vliegen kunt op eigen kracht.

Zeg amen – zo zei het.